

Er foreninger til for de andres skyld?

Helt grundlæggende er en forening sammenslutning af mennesker med et fælles formål. Dem har vi 65.000-70.000 af i Danmark.

Arkivfoto

Af Lars Skov Henriksen
perspektiv@nordjyske.dk

I disse år diskuterer vi meget ofte den rolle, som civilsamfundet, foreninger og andre frivillige sammenslutninger spiller for vores samfund og for menneskers trivsel. I denne diskussion støder man ofte på udtalelser om, at foreninger er fællesskaber, hvor mennesker kan være noget for hinanden.

Man møder også ofte opfattelsen af, at frivillige går ind i foreninger, fordi de gerne vil vise medmenneskelighed. Man kan bare besøge hjemmesiden for vores alle sammens "Danmarkskanon" og klikke ind på værdi nr. 3: "Foreningsliv og frivillighed" og finde masser af udtalelser om, at foreningerne er værdifulde, fordi det er her, vi gør noget for andre. Det er helt sikkert rigtigt i mange tilfælde. Men der findes også mange tilfælde, hvor det ikke er rigtigt. Først og fremmest overser man, hvor forskellige foreningerne er. Det er heller ikke sikkert, at det vigtigste ved foreningerne er fællesskab og medmenneskelighed. Men vi har gentaget det så mange gange, at det er blevet en sandhed.

Helt grundlæggende er en forening egentlig bare en sammenslutning af mennesker med et fælles formål. Dem har vi rigtig mange af i Danmark. Et sted mellem 65.000 og 70.000. Når vi har så mange, er

det blandt andet fordi de er nemme at oprette, og fordi det offentlige i stor udstrækning støtter dem, fx ved at stille lokaler til rådighed. Men det skyldes selvfølgelig også, at vi gennem en lang historie har lært at bruge foreningerne. Ikke mindst som et effektivt redskab, når vi står over for nye problemer.

Den indvandrende ulv syd fra er et prima eksempel. Mens fx Danmarks Naturfredningsforening støtter, at ulven skal have muligheder for at etablere sig i den danske natur, så er der her i april stiftende generalforsamling i en ny forening, "Ulvefrit Danmark", hvis formål er det stik modsatte.

Og i disse uger, hvor sagen om OW Bunker kører for retten i Aalborg, så har vi lært, at de uheldige aktieinvestorer har dannet "Foreningen OW Bunker-Investor". Hvis man er medlem af denne forening, så kan man blandt andet tilmelde sig et gruppesøgsmål.

Jeg ved ikke, om man kan sige, at sådanne foreninger fremmer medmenneskelighed eller fællesskaber. Men de illustrerer, hvad foreningerne i mange tilfælde er sat i verden for: at fremme medlemmernes interesser. Det samme gælder grundejerforeninger, fagforeninger, patientforeninger og mange flere.

At fremme egne interesser lyder måske ikke lige så ædelt som fællesskab. Men det er faktisk lige så vigtigt. Dels for de medlemmer, hvis

interesser bliver varetaget, og hvis stemme bliver hørt. Men også for samfundet, fordi foreningerne skaber et rum for engagerede borgere og er med til at sikre, at der er en kanal, hvor særinteresserne kan blive luftet. Det gør det ikke altid lettere, fx for offentlige myndigheder eller politiske beslutningstagere, der skal balancere forskellige hensyn eller tåle grov kritik, men det er den pris, man må betale for et pluralistisk samfund.

Ikke alle foreninger er først og fremmest interesseorganisationer. De fleste er nok i virkeligheden det, man kunne kalde aktivitetsforeninger. Det vil sige, at deres væsentligste opgave er at drive med konkrete aktiviteter som idræt, madlavning, korsang, frimærker, spejder eller jagt – kun fantasien sætter grænser. Her er det lysten til at dyrke en særlig aktivitet, alene eller sammen med andre, der er drivkraften. Sådanne foreninger tilvejebringer det, man kalder "klubgoder". Det vil sige goder, som foreningens medlemmer betaler et kontingent for at få adgang til og bruge.

Hvis du er medlem af fodboldklubben får du adgang til baner, træning, turneringer og det sjove i omklædningsrummet. Men klubben er kun for medlemmer. Det er et afgrænset fællesskab. Og ikke alle klubber er lige gode til at være åbne for nye medlemmer. Især ikke hvis det nye medlem ikke ligner

dem, der er der i forvejen. Der findes ikke nødvendigvis mere eller mindre medmenneskelighed her end så mange andre steder i samfundet. Men i det store billede er det en smart måde at organisere et væld af aktiviteter på, som ville være alt for dyre, hvis vi skulle have virksomheder eller det offentlige til det.

Det er også af stor værdi for samfundet, fordi det giver mange mennesker mulighed for at udtrykke sig kropsligt, kunstnerisk, håndværksmæssigt eller på andre måder. Problemerne opstår, hvis deltagerne ikke opfatter sig selv som medlemmer med et fælles ansvar for klubgodet, men som kunder i en butik. Men det er en anden historie.

Og så er der selvfølgelig de foreninger, der opstår med et erklæret mål om at hjælpe andre. Det kan være foreninger for lektiehjælp, varmestuer for hjemløse, flygtningevenner, foreninger for uddeling af fødevarer, mentorordninger, reservebedstemødre og meget andet.

Det er nok dem mange tænker på, når snakken falder på vigtigheden af civilsamfundet og den frivillige indsats. Sådanne foreninger er der også mange af. Men de er ikke i flertal. De er også vigtige. Men ikke mere vigtige end de andre typer. Civilsamfundet rummer mange forskellige interesser og bygger på meget forskellige drivkræfter.

Det er en pointe i sig selv.

FAKTA

KLUMMEPANELET

■ På denne plads skriver på skift:

■ **Anders Petersen**, der er lektor på Institut for Sociologi og Socialt Arbejde på AAU og blandt andet forsker i socialteori.

■ **Birgitte Nielsen**, der er direktør i DGI Nordjylland og tidligere souschef på Aabybro Efterskole.

■ **Lena Bentsen**, der er korshærspræst og blandt andet har sin faste gang i Aalborg.

■ **Jannik Riis**, der er lærer på privatskolen "Lyngbjerggårdsskolen" i Godthåb ved Aalborg. Supervisor og talent-træner i FC Thy. Ideudvikler på fodboldkonceptet, Technica Fodbold.

■ **Thomas Thyrring Engsig**, der er docent i forskningsprogrammet udsathed og chanceulighed på UCN og forsker blandt andet i inklusion, udsathed og chanceulighed i folkeskolen.

■ **Olav Storm Johannsen**, der er leder af Ranum Efterskole med et fællesskab bestående af 460 unge mennesker.

■ **Lars Skov Henriksen**, der er professor på Institut for Sociologi og Socialt Arbejde på AAU og blandt andet forsker i frivillighed.

Lars Skov Henriksen, professor, Institut for Sociologi og Socialt Arbejde. Har forsket i og formidlet om frivilligt arbejde, frivillige organisationer og andre fællesskaber i det civile samfund siden ansættelsen på AAU i 1992. Bor i Aalborg med hustru, tre voksne børn på 22, 32 og 36 og et barnebarn på syv.